

ENERGIE ACTIEPLAN

Conform NEN 50001

Versie 2017-2 (**halfjaarlijkse voortgangrapportage**) /Mei 2018

Algemeen

Ten minste jaarlijks, na afloop van een boekjaar, wordt dit document beoordeeld en aangepast.

De vertegenwoordiger CO2 Prestatieladder is verantwoordelijk voor deze beoordeling en aanpassing, in samenspraak met de directie van Jansma Drachten B.V..

Tenminste halfjaarlijks, na afloop een halfjaarlijks boekjaarperiode, wordt de voortgang ten aanzien van de opgenomen doelstellingen en maatregelen gerapporteerd.

Dit document geeft invulling aan de volgende eisen uit het handboek CO2 Prestatieladder 3.0 10 juni 2015:

- 2.B.1 Kwalitatieve doelstelling energie reductie + maatregelen voor projecten
- 2.B.2 Doelstelling alternatieve brandstof en/of gebruik groene stroom + maatregelen voor projecten
- 3.B.1 Kwantitatieve reductiedoelstelling scope 1&2 van bedrijf en projecten + plan van aanpak met maatregelen
- 3.B.2 Energie management actieplan conform ISO 50001
- 4.B.1/
  - 5.B.1 Reductiedoelstellingen scope 3 + plan van aanpak met maatregelen

Aangegeven reducties zijn t.o.v. het basisjaar 2015 binnen de betreffende energiestroom

SCOPE 1 DIRECTE EMISSIES (BRANDSTOFVERBRUIK)

Maatregel	Verantwoordelijke	Benodigde middelen	Start periode	Verwachte reductie totaal	Verwachte reductie eind 2018	Controle verandering	Bron	Huidige status en referentiekader	Huidige gemeten reductie en prestatie indicator.	Verwachte datum gereed
1a. Auto's met tankpas Berijders cursus "het nieuwe rijden" laten volgen	Directie/ medewerker administratie	Cursus kosten € 100,- tot € 150,- p.p.	2016-2	5% t.o.v. 2015 voor maatregelen 1a t/m 1d	12 ton CO2	Verbruik brandstof o.b.v. gegevens brandstof-leverancier	Eigen schatting	2015 wordt vastgesteld als nulmeting. (totaal ca. 240 ton CO2) Er wordt een cursusplanning opgesteld met als uitgangspunt: In periode 2017-2 1e helft van berijders, in periode 2018-2 2e helft van berijders (gewijzigd t.g.v. beschikbaar aanbod en wijziging aantal berijders van 40 a 45 berijders in 2015 naar ca. 55 per einde 2017). Voortgang per eind 2017-2: De cursus heeft op 21 februari plaatsgevonden voor 20 berijders. De volgende cursus staat gepland voor winter 2018/2019 (= periode 2018-2). Voortgang per einde 2017-1: De cursus is opgenomen in de cursusplanning en gecontracteerd bij een aanbieder. O.b.v. beschikbare data/ruimte is deze gepland voor 21 februari 2018 voor ca. 15 berijders. In winter 2019 is er een vervolg gepland voor de overige berijders.	Meting per periode PI = aantal mensen op cursus per jaar: Opgave door administratie EPI = l/km totalen + per auto: TOT OVZ auto's tankpassen Voor maatregel 1a t/m 1d wordt niet apart inzichtelijk gemaakt wat de uiteindelijke reductie is.	Eind boekjaar 2019
1b. Auto's met tankpas Inzet personenauto's zodanig dat gemiddelde CO2-uitstoot van het wagenpark personenauto's (obv opgave fabrikant) tussen 110-95 gr/km bedraagt (is overeenkomstig categorie B uit maatregelenlijst)	Directie	Binnen reguliere vervanging/ budget wagenpark	2017-1	5% t.o.v. 2015 voor maatregelen 1a t/m 1d	12 ton CO2	Verbruik brandstof o.b.v. gegevens brandstof-leverancier	Eigen inschatting	2015 wordt vastgesteld als nul meting (totaal ca. 240 ton CO2). Voortgang per einde 2017-2: Het wagenpark is verdergaand toegenomen met 4 zuinigere personenauto's (en 4 busjes.) De gemiddelde uitstoot van personenauto's is daarbij afgenomen naar 99,7 gr/km. Hiermee wordt voldaan aan voornoemde bandbreedte. De maatregel wordt aangescherpt naar een uitstoot onder 110-95 gr/m (conform categorie C maatregelenlijst). Daarnaast is het totale verbruik (l/km) per eind 2017 8,7 % lager t.o.v. 2015. Voortgang per einde 2017-1: Het wagenpark is uitgebreid met 4 auto's i.v.m. uitbreiding personeelbestand. Deze wagens voldoen qua uitstoot aan de genoemde waardes.	Meting per periode PI = gem. CO2 uitstoot: TOT OVZ auto's tankpassen EPI = l/km totalen + per auto: TOT OVZ auto's tankpassen Voor maatregel 1a t/m 1d wordt niet apart inzichtelijk gemaakt wat de uiteindelijke reductie is.	Lopend
1c. Auto's met tankpas Inzet busjes zodanig dat gemiddelde CO2-uitstoot van het wagenpark busjes (obv opgave fabrikant) tussen 175-147 gr/km bedraagt (is overeenkomstig categorie B uit maatregelenlijst)	Directie	Binnen reguliere vervanging/ budget wagenpark	2017-1	5% t.o.v. 2015 voor maatregelen 1a t/m 1d	12 ton CO2	Verbruik brandstof o.b.v. gegevens brandstof-leverancier	Eigen inschatting	2015 wordt vastgesteld als nul meting (totaal ca. 240 ton CO2). Voortgang per einde 2017-2: Het wagenpark is verdergaand toegenomen met 4 busjes (en 4 personenauto's) De gemiddelde uitstoot van busjes is daarbij afgenomen naar 136,7 gr/km. Hiermee is onder de voornoemde bandbreedte uitgekomen. De maatregel wordt aangescherpt naar een uitstoot onder 147 gr/m (conform categorie C maatregelenlijst). Daarnaast is het totale verbruik (l/km) per eind 2017 8,7 % lager t.o.v. 2015. Voortgang per einde 2017-1: Het wagenpark is uitgebreid met 1 bestelbus. Deze wagens voldoet qua uitstoot aan de genoemde waardes.	Meting per periode PI = gem. CO2 uitstoot: TOT OVZ auto's tankpassen EPI = l/km totalen + per auto: TOT OVZ auto's tankpassen Voor maatregel 1a t/m 1d wordt niet apart inzichtelijk gemaakt wat de uiteindelijke reductie is.	Lopend

1d. Auto's met tankpas Inzet personenauto's met alternatieve brandstof zodanig dat 5% van het wagenpark rijdt op alternatieve brandstof en/of elektrisch (is overeenkomstig categorie A maatregelenlijst)	Directie	Binnen reguliere vervanging/ budget wagenpark	2016-2	5% t.o.v. 2015 voor maatregelen 1a t/m 1d	12 ton CO2	Verbruik brandstof o.b.v. gegevens brandstof-leverancier	Eigen inschatting	2015 wordt vastgesteld als nul meting (totaal ca. 240 ton CO2). Voortgang per eind 2017-2: Van de totaal 55 auto's is er 1 met een alternatieve brandstof, te weten groengas. Dit geeft een percentage van 1,8% van het wagenpark. Er is een hybride in bestelling. Door de lange levertijd van genoemde hybride i.c.m. een recente toename van het aantal auto's (met overname van lopende leasecontracten) is het niet gelukt per eind 2017 aan de doelstelling te voldoen. De maatregel wordt gehandhaafd. Voortgang per einde 2017-1: Wagenparkbeheerder neemt dit mee bij toekomstige vervanging van wagens met een kleinere jaarkilometrages (de kleine actieradius wordt als een beperking gezien voor wagens met grotere jaarkilometrages)	Meting per periode PI = aant. auto's alternatieve brandst.: TOT OVZ auto's tankpassen EPI = l/km totalen + per auto: TOT OVZ auto's tankpassen Voor maatregel 1a t/m 1d wordt niet apart inzichtelijk gemaakt wat de uiteindelijke reductie is.	Lopend
1e. Materieel met verbrandingsmotor Bewustwording	Vertegenw. CO2 PL/ Uitvoerders/ Bedienend personeel	Geen	2016-2	1% t.o.v. 2015	1 ton CO2	Verbruik dieselolie o.b.v. boekstaten	Eigen inschatting	2015 wordt vastgesteld als nul meting (totaal ca. 90 ton CO2) In de formulieren werkplekinspectie/ startwerkvergaderingen wordt een onderdeel verbruik brandstof toegevoegd. In de planning VGM overleggen wordt structureel minimaal 1x per jaar een overleg inzake verbruik dieselolie toegevoegd. Voortgang per einde 2017-1: De uitstoot afgemeten aan de EPW is teruggelopen van 6,41 in 2015 naar 4,89 in 2017. Bij het eerstvolgende VGM-overleg (vlgs planning in juli/augustus) wordt de bewustwording en houding t.o.v. onder personeel nagevraagd. Op basis hiervan wordt bepaald hoe deze maatregel nader wordt ingevuld. Op voorhand wordt er aan gedacht het materieel te voorzien van instructiestickers. Voortgang per einde 2016-2: - Het onderdeel verbruik brandstof is toegevoegd aan voornoemde formulieren - Er staat een VGM overleg met onderwerp verbruik dieselolie/elektra gepland voor juli 2017	Meting per periode PI = Constatering van doorvoeren verbetering: Opgave door hoofd materieeldienst EPI = l/km totalen + per auto: TOT OVZ auto's tankpassen Voor maatregel 1a t/m 1d wordt niet apart inzichtelijk gemaakt wat de uiteindelijke reductie is.	Lopend

**ENERGIE ACTIEPLAN
CO2 -Prestatieladder**

Datum: 14-06-2018

1f. Verwarming kantoor + werkplaats Accommodatie verbeteren in kader van energielabel (conform wettelijke eisen naar C vanaf 2023)	Directie	Binnen huidige huur-/exploitatiebudget	2016-1	5% t.o.v. 2015	0,6 ton CO2	Verbruik aardgas o.b.v opname meterstanden	Eigen inschatting	2015 wordt vastgesteld als nul meting (totaal ca. 18 ton CO2) Directie is in overleg met verhuurder (rechtsopvolger) teneinde verbeteringen in gebouwschil en/of installaties door te voeren. Voortgang per einde 2017-2: Verhuurder heeft in september 2017 de tochtvaden laten afdichten en in januari 2018 een deel van de beglazing laten vervangen. Helaas is een deel van de nog bestaande beglazing gaan lekken. Er is nog geen evaluatieoverleg met de verhuurder ingepland. Het lopende huurcontract (tot 01 maart 2022) is opgezegd. Er wordt in de loop van 2018 gestart met het uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek voor andere huisvesting, waaronder nieuwbouw. Voortgang per einde 2017-1: Adhv rapport extern expert is met verhuurder en een aannemer een inventarisatie gedaan. Dit heeft geresulteerd in volgende maatregelen die van invloed zijn op gasverbruik: - Beperken tochtverschijnselen door naden/kieren in gevel te dichteren. - Vervangen van diverse (lekkende) beglazing. Een evaluatie staat in het voorjaar van 2018 gepland.	Meting per periode PI = Constatering van doorvoeren verbeteringen aan accommodatie: Opgave door controller EPI = m3 gasverbruik OVZ Verbruik kantoor	Lopend
Totaal					Ca. 13,6 ton CO2				Totaal van gemeten reducties wordt afgezet tegen FTE en Eigen Productie Waarde)	

SCOPE 2 INDIRECTE EMISSIES (ELEKTRICITEITSVERBRUIK)

Maatregel	Verantwoordelijke	Benodigde middelen	Start periode	Verwachte reductie totaal	Verwachte reductie 2018	Controle verandering	Bron	Huidige status en referentiekader	Huidige gemeten reductie en prestatie indicator	Verwachte datum gereed
2a. Electra kantoor + werkplaats Handhaven groene stroomcontract locatie De Bolder 1 Drachten	Controller	Binnen huidige huur-/exploitatie-budget	2016	0% t.o.v. 2015	0	Verbruik elektra o.b.v. gegevens leverancier/netwerk-beheerder	Con versie factor CO ₂ PL	2015 wordt vastgesteld als nulmeting (afname groene stroom) Voortgang per einde 2017-2: Doorlopend contract met Nuon tot 01-01-2021 (Nederlandse Wind) en hierbij behorende stroometiketten. Nog geen significante vervangingen in verlichting doorgevoerd. Voortgang per einde 2017-1: - Contract Noun Ned. Wind van toepassing tot 2021. - Verlichting is geïnventariseerd, Er is offerte/voorstel gevraagd bij TU voor Led-verlichting. Op basis hiervoor mogelijke keuze voor vervangingen.	Meting per eind boekjaar PI = Toepassing conversiefactoren groene stroom o.b.v. stroometiket: Overzichten CO2 emissies EPI = verbruik in kWh: Overzicht CO2 emissies	Doorlopend

**ENERGIE ACTIEPLAN
CO2 -Prestatieladder**

Datum: 14-06-2018

2b. Electra werken Handhaven groene stroomcontract locatie Nobelweg 13 Leeuwarden	Controller	Binnen huidige huur- /exploitatie-budget	2016	0% t.o.v. 2015	0	Verbruik elektra o.b.v. gegevens leverancier/ netwerk-beheerder	Conversie factor CO ₂ PL	2015 wordt vastgesteld als nulmeting: (afname groene stroom) Voortgang per einde 2017-2: Doorlopend contract met Innova tot 19-08-2018 (=ca. einde periode 2018-1) en hierbij behorende stroometiketten. Bij einde periode 2018-1 dient een nieuwe leverancier met groene stroom te worden ingekocht (check middels site hier.nu) Voortgang per einde 2017-1: - Contract Innova van toepassing. - Bij einde periode 2018-1 dient een nieuwe leverancier met groene stroom te worden ingekocht (check middels site hier.nu)	Meting per eind boekjaar PI = Toepassing conversiefactoren groene stroom o.b.v. stroometiket: Overzichten CO2 emissies EPI = verbruik in kWh: Overzicht CO2 emissies	Doorlopend
2c. Electra werken Electra voorzieningen op (grotere) projectlocaties, streven naar bouwaansluiting met groene stroomcontract (conform website hier.nu)	Projectleider/ Hoofduitvoerders	Binnen projectbudget	2018	0% t.o.v. 2015	0	Verbruik elektra o.b.v. gegevens leverancier/ netwerk-beheerder	Eigen schatting	2015 wordt vastgesteld als nulmeting. In dat jaar waren geen projecten met een bouwaansluiting (in 2017 daarentegen is wel een project met bouwaansluiting en grijze stroom)	Meting per eind boekjaar PI = (grotere) bouwlocaties met bouwaansluiting/ groene stroom EPI = verbruik in kWh: Overzicht CO2 emissies	Doorlopend
2d. Electra kantoor + werkplaats Electra werken Bewustwording	Vertegenw. CO2 PL/ medewerkers	Geen	2016	1% = ca. 550 kWh	1% = ca. 550 kWh (tonnage CO2 is afh. van conversiefactor)	Verbruik elektra o.b.v. gegevens leverancier/ netwerk-beheerder	Eigen schatting	2015 wordt vastgesteld als nulmeting: (ca. 54000 kWh) In de formulieren werkplekinspectie/ startwerkvergaderingen wordt een onderdeel verbruik electra toegevoegd. In de planning VGM overleggen wordt structureel minimaal 1x per jaar een overleg inzake verbruik electra toegevoegd. Voortgang per einde 2017-2: Bij het eerstvolgende VGM-overleg (vlgs planning in juli/augustus) wordt de bewustwording en houding t.o.v. onder personeel nagevraagd. Op basis hiervan wordt bepaald hoe deze maatregel nader wordt ingevuld. Voortgang per einde 2017-1: - In het VGM-overleg van juli is het onderwerp verbruik dieselolie/elektra behandeld.	Meting per eind boekjaar PI = Constateren van doorvoeren verbetering: N.t.b. EPI = verbruik kWh: Overzicht CO2 emissies	Doorlopend
Totaal					550 kWh				Totaal van gemeten reducties wordt afgezet tegen FTE en Eigen Productie Waarde)	

SCOPE 3 OVERIGE INDIRECTE EMISSIES (INKOOP MATERIALEN E.D.)

Maatregel	Verantwoordelijke	Benodigde middelen	Start periode	Verwachte reductie totaal	Verwachte reductie eind 2018	Controle verandering	Bron	Huidige status en referentiekader	Huidige gemeten reductie en prestatie indicator	Verwachte datum gereed
Inkoop Lynpave Handhaven aandeel Lynpave in totale asfaltafzet op minimaal 30% (t/m 2017) Streven naar een aandeel Lynpave van circa 5%	Bedrijfsbureau	Binnen randvoorwaarden projecten	2016	ca. 0,25%	ca. 4,7 ton CO2	Hoeveelh Lynpave o.b.v. planning APK	Keten analyse asfalt + eigen schatting	2015 wordt vastgesteld als nulmeting: 24% Lynpave op totaal ca. 39.000 ton asfalt. Voortgang per einde 2017-2: Van de door Jansma ingekochte hoeveelheid asfalt over 2017 7% Lynpave. Uit analyse blijkt dat in de jaren 2015/2016 een paar projecten (met relatief veel asfalt) contractueel ruimte hebben geboden om Lynpave toe te passen. In 2017 zijn dergelijke projecten nauwelijks verkregen (en ook nauwelijks aangeboden). Ook voor 2018 is dit aan de orde. Momenteel komt in de verkregen projecten aan asfaltwerk geen Lynpave voor. De markt is daarnaast dermate marginaal dat het onderbouwd bepalen van een nieuwe maatregel (doelstelling) niet mogelijk is. Voortgang per einde 2017-1: Van het door Jansma ingekochte hoeveelheid asfalt over is in deze periode ruim 8% Lynpave. Hier blijkt dat toepassing van Lynpave sterk afhankelijk van de verkregen asfaltprojecten.	Meting per einde boekjaar PI: hoeveelh. asfalt totaal en Lynpave: TOT OVZ Asfalt	Lopend
Totaal					ca.4,7 ton CO2				Totaal van gemeten reducties wordt afgezet tegen FTE en Eigen Productie Waarde)	

BIJLAGEN:

- Totaaloverzicht CO2 emissies 2017-2 versie Mei 2018

REDUCTIEDOELSTELLINGEN (t.o.v. 2015)	2017	2018	
Scope 1:	6%	7%	per bedrijfswagen
Scope 2:	1%	2%	
Scope 3:	0,3%	0,35%	

De reductiedoelstelling wordt (tevens) beoordeeld per miljoen eigen productiewaard (EPW) en per bedrijfswagen/FTE.

Resume voortgang per einde 2017-2:

- Scope 1: De absolute uitstoot is met 18% (behoorlijk) gestegen. Dit is een direct gevolg van de eveneens (zeer forse) toename van de hoeveelheid werk in het afgelopen jaar. Hierbij is het personeelsbestand (behoorlijk toegenomen). Afgezet tegen de EPW blijkt een reductie van de uitstoot van ruim 27%. Afgezet tegen de FTE blijkt een toename van de uitstoot van ruim 1%. Beide percentage in overweging nemend, waarbij de eerste toch een forse reductie laat zien t.o.v. een kleine toename van het tweede percentage, wordt gesteld dat er aan de doelstelling is voldaan. De aangenomen personeelsleden hebben echter namelijk grotendeels een lease-auto met tankpas (medewerkers Groningen Ring Zuid) waardoor het aantal auto's procentueel sneller is gestegen dan het aantal FTE: In 2015 waren er slechts 45 auto's en in 2017 58 auto's (een toename van 29%). Daarnaast hoger verbruik diesel door groot project, welke in 2018 afloopt. Dit is dus incidentele stijging van de CO2-uitstoot. De doelstelling zal vanaf 2018 dan ook gerelateerd worden aan aantal bedrijfswagens/FTE. Een absolute reductie is immers niet haalbaar, indien de grootte van het wagenpark muteert.
- Scope 2: De absolute uitstoot is met 120% fors gestegen. Dit blijkt het gevolg van een, in 2017 gestart, relatief groot project (betonwerk) waar een beschikbare stroomaansluiting (met grijze stroom) is/wordt gebruikt. Door deze zeer forse stijging zijn ook de percentages afgezet tegen de EPW en FTE met ca. 35% resp. ca. 88% fors gestegen. Ten gevolge van deze incidentele situatie (wellicht is een mager jaar als 2015 hierbij de incidentele factor) is de doelstelling niet gehaald. Dit project loopt in de periode 2018 af. Op het dak van dit project worden zonnepanelen geplaatst, welke op termijn het energieverbruik van de bouw compenseren. Bij toekomstige projecten waar een stroomaansluiting nodig is, zal er naar moeten worden gestreefd groene stroom te betrekken (hier is het proces op aangepast). In dit geval was het echter de eindgebruiker die de energie-leverancier heeft bepaald. De doelstelling zal in 2019 dus gehaald worden.
- Scope 3: Ondanks een tegenvallend aandeel Lynpave in de totale asfalthoeveelheid is de hieruit voortkomend reductie van de CO2 uitstoot berekend op 0,37%. Hiermee wordt voldaan aan de gestelde doelstelling.

Getekend

Naam: G. Kempenaar (directeur) Datum: 25-06-2018.

Handtekening: was getekend (*getekend exemplaar is aanwezig op bedrijfsadres*)